

Els nostres avantpassats i el símbol de l'@

El símbol de l'@ s'ha convertit en els últims anys en un dels més utilitzats arreu del món, per sobre de les fronteres a través d'Internet. Pot semblar que és una grafia d'invenció recent, però si tenim en compte els estudis de l'historiador menorquí Josep Pellicer i els del professor italià d'història de la Universitat La Sapienza, Giorgio Stabile, es pot afirmar que els nostres més remots avantpassats ja en feien ús.

La història d'aquest símbol s'inicia a l'edat mitjana quan els copistes la utilitzaven com una abreviatura de la preposició llatina "ad", que significava **fins a** o **cap a**, que seria escurçada per un signe que sembla una "d" uncial, amb una ratlla vertical arrodonida, semblant al número "6". Aquest caràcter fou copiat durant moltes generacions fins que arribà a quedar convertit amb l'@.

La preposició llatina "ad", a causa de les relacions comercials fou traduïda pels anglesos com "at", que és la denominació que li donen al signe "@" i, en conseqüència, tenim una mateixa grafia per a dos significats.

Durant segles l'@ navegà pels ports venecians fins als confins del món naval anglosaxó, passant pel món àrab i Espanya. Aquest signe era utilitzat als registres mercantils de les naus de càrrega que atracaven a les seves costes, amb la denominació de "àmfora"

Aquesta denominació fou d'ús cert entre els grecs i els romans, dues cultures amb abundant producció de gerres, àmfores i altres recipients de fang per poder efectuar el transport de grans i líquids per tota l'àrea mediterrània; a la Roma antiga una "àmfora" era equivalent a 26 litres o sia vuit congios amb una capacitat d'uns tres litres cada un més o manco i l'àmfora grega tenia una cabuda d'uns quaranta litres.

El descobriment de l'@ fou realitzat pel professor d'història de la Universitat La Sapienza, Giorgio Stabile, mentre realitzava un treball de restauració fotogràfica per compte de l'Institut Treccani, com a part d'una investigació per intentar descobrir els fets més rellevants del segle.

La resposta a totes aquestes investigacions arribà a través d'un escrit comercial italià; una carta datada el 4 de juliol de 1536, enviada pel mercader florentí Francesco Lapi des de Sevilla a Roma, on dona compte de l'arribada de tres vaixells carregats amb begudes procedents de l'Amèrica llatina i aclareix "Una @ de vi és la 1/13 d'un barril, que val 70 o 80 ducats" però al lloc de la paraula àmfora hi dibuixa clarament el símbol de l'@.

El professor Stabile explicà al diari italià La República que la recerca de la "arrova" la va iniciar en el sentit anglosaxó que se li donà a aquest símbol tipogràfic. L'@ era el símbol mercantil que significava "al preu de". Amb aquesta informació, el professor es va dedicar a investigar els seus orígens entre els pobles que comerciaven amb l'àrea anglosaxona

En aquest sentit el professor Stabile fou guiat, en les seves investigacions per l'Escola de Paleografia Romana, cap a una sèrie de documents mercantils italians, propietat de l'Institut Internacional d'Història Econòmica Francesco Datini, a Prato, on va poder comprovar que la famosa @ era utilitzada fa uns 500 anys com el símbol comercial de l'àmfora", una unitat de mesura encara més antiga.

De totes maneres, aquest professor, a pesar de tots els seus estudis no estava ben segur de la veracitat del seu descobriment i continuà la recerca fins arribar a l'any 1492, on trobà a un diccionari castellà - llatí, la traducció de la paraula "arrova" com "àmfora", el que venia a demostrar que ambdues unitats de mesura eren conegudes tant al món hispanoàrab com al grecllatí.

L'arrova fou una popular mesura de pes i volum , que va tenir el seu origen a l'Andalusia anterior el segle XVI, quan aquestes terres estaven influenciades tant per la cultura musulmana com per la llatina.

Rova o arrova , pes equivalent a la quarta part d'un quintar, és una veu que ve de l'àrab clàssic "rub" quarta part (derivat de "arba" quatre), que en àrab vulgar a Espanya tenia la forma "ruba" i sortia "rova" en romànic, amb l'article "Ar-ruba".

La forma llatinitzada de "ruba" la trobam a documents del segle XIII amb la grafia "rovam"

L'arrova, és la mateixa mesura que l'antiga "amfora" que empraren els venecians en el comerç a l'Orient Mitjà.

I si també tenim en compte els estudis de l'historiador menorquí Josep Pellicer, publicats a la revista de l'Arxiu de Girona” referents a aquest símbol, ens trobam davant un fet cabdal per poder demostrar el seu ús com a conseqüència del comerç del venecians en aquella part de la mediterrània, concretament a l'Imperi Otomà.

Podem prendre com a fita el saqueig de la ciutat de Ciutadella, l'estiu de l'any 1558, per part de l'armada turca comandada per l'almirall Piali Baxá, on uns quatre mil menorquins foren fets captius i portats a Constantinoble. (Istanbul).

D'aquests, uns cinc-cents foren rescatats, i és en aquesta època quan fa la seva aparició el símbol de l'@, perquè era la grafia de la "aspre" o "aspri", nom que s'aplicava a la moneda de l'Imperi Turc. L'equivalència amb el ducat castellà era de 60 "aspris" per cada un, i se'n té constància per les transaccions que es feien en el pagament del rescat dels captius menorquins.

També l'@ era la grafia de l'arrova, mesura de pes de 10,175 quilos, o sia, la quarta part d'un quintar (40,700) a Mallorca i 10,407 quilos a Menorca on el quintar eren 41,628 quilos i a Eivissa 9,99 quilos i el quintar 39,960 quilos.

S'acabaren d'utilitzar oficialment aquestes mesures quan entrà en vigor una ordre de la *Junta Provincial de Agricultura, Industria y Comercio* publicada en el Bolletí Oficial núm. 706 de 2 de setembre de 1871, però entre la pagesia es va continuar emprant el mot arrova fins ben entrada la segona meitat del segle XX, tant a Mallorca, com a Menorca i Eivissa.

Aquest signe el trobam tipografiat a unes taules sobre "*Reducción de las Pesas y Medidas de Mallorca a las del Sistema Métrico Decimal y viceversa redactada sobre las bases establecidas por el Gobierno.- Año 1853*", i les "*Tablas de reducción de Monedas, Pesos y Medidas Menorquinas a las del nuevo sistema decimal – Mahón 1868*" obra d'Antoni Florit i Sebastià Vives.

Amb tot el que hem exposat abans, queda demostrat l'origen d'aquest símbol, però, per quina raó se'n fa ús d'ell actualment a Internet?

Amb el pas del temps el seu sentit original es va anar perdent, però no així la grafia, i només es va mantenir en la tipografia anglosaxona, en el camp dels registres comptables, en els quals s'establia el preu unitari a les factures, per exemple: 20 sacs @ 5 dòlars cada un.

Per aquesta causa el símbol @ fou inclòs al teclat de la primera màquina d'escriure estàndard que patentà, fabricà i comercialitzà la "Remington Small Arms CO" l'any 1873, exemple que seguiren tots els fabricants d'aquests aparells.

Amb l'aparició del correu electrònic començà l'ús d'aquest signe tal com el coneixem ara. Durant els anys 70 es popularitzaren dos símbols per separar el nom personal del propietari del correu electrònic i el nom del domini o servidor en el qual aquest correu operava.

L'empresa Digital començà utilitzant quatre punts en quadre (::), així les adreces es configuraven com: " Mats-1:: Anyan

IBM en canvi, optà per un llenguatge més natural i només amb dues lletres "at". Foren els primers que empraren l'expressió "at" en el correu electrònic, escrivien "Mats-1 at Anyan", fins que s'assabentaren que ja tenien el signe "at" en el teclat, o sia l'@, que tenia el mateix significat

L'any 1972 a Cambridge, Massachusetts, l'enginyer Ray Tomlinson decidí incorporar l'@ just entre el seu nom i el del servidor que havia de rebre el seu missatge perquè les computadores al dirigir i rebre missatges no es confonguessin amb les dues dades. Prengué aquesta decisió examinant el teclat de la màquina d'escriure Model- 33 Teletype, veient l'infrautilitzat que estava aquell símbol aleshores i que ja estava en els conjunts bàsics de caràcters degut el seu ús comercial.

Pocs anys més tard, l'investigador italià, fa patent que el mèrit d'introduir el símbol de l'@ al ciberespai correspon a aquest enginyer nord-americà, un dels pares d'Internet, que el va utilitzar en la seva pròpia adreça de correu electrònic en el temps d'Arpanet. Aquesta xarxa aparegué l'any 1969 com a resultat d'un projecte d'investigació del Departament de Defensa nordamericà durant el temps de la guerra freda, per trobar una via alternativa a les comunicacions per ràdio, i fou l'antecessor de la Xarxa de Xarxes, que és avui Internet.

Finalment, als anys 80, es dissenyà un protocol estàndard per al correu electrònic en tot el món i s'establí que el format universal per a les adreces de correu electrònic seria usuari+@+servidor.

Avui per avui, per la seva forma característica, a aquest símbol se'l denomina de diferents maneres que res tenen a veure amb la "arrova" mesura, ni amb el "at" comercial anglosaxó; se solen elegir noms més descriptius de la seva particular forma, com:

Anglaterra -	at	Espanya -	arrova
Itàlia -	caragoleta	França -	caragol
Rússia -	canet	Grècia -	annereta
Hongria -	cuc	Romania -	cua de monea
Suècia -	alfa màniga	Noruega -	panet

Aquest símbol, que a l'edat mitjana va tenir una gran importància en el món comercial d'aquella època, i no tanta en els segles posteriors per quedar pràcticament en desús a partir de mitjan segle XIX, a partir del darrer terç del segle XX, ha ressorgit com un element important dins el món de la tecnologia de la informació i de la comunicació.